

הנזכר ז"ל ואחרים שאנדה אותו ואחרים [אתו] לכבוד אבא מרי ז"ל, משכתי ידי מדינו, והשבתי להם [כי אני] כבעל דינו [והוא] כשונא לנו, ולא אדון אותו לכבודי ולא לכבוד אבא, שמא יהיה בדבר חילול השם, ובכיוצא בזה למדונו רבותינו²⁸ לא לידון אינש למאן דרחים ליה ולא למאן דסני ליה, ועוד שאמונתו ביחוד שם הבורא יתע' ושאר עקרי התורה אמונה מתוקנת היתה, ולא חלק אלא בענין השדים וכיוצא בהם, ועוד שאני שמעתי עליו שהוא דורש ברבים דברי תורה ומושך לבם ליראה ועבודה ומחזיר חטאים בעלי תשובה²⁹, ובמערבא מימנו אנגדא [דצורבא מרבנן] ולא מימנו אשמתא³⁰, וכשהגיע [כתב] תשובתי לידם שגרו לראש הגולה אדונינו דוד ז"ל, נדה אותו ונשאר בנדויו עד שחזר בתשובה³¹ ונשתטח (להם) [לפניהם] והתירו לו, ואחר כך חלה וסגר יומו בדמשק. זהו המעשה שהיה.

והקול שהוציא השקרן האחר עלי שאני נדיתי הרב רבנו שמשון ז"ל לכבוד אבא מרי ז"ל, שקר בדה מלבו, חלילה לי חלילה, אנחנו עמי הארץ לא ננדה אותם לכבודנו קל וחומר חכמי תורתנו, ולא נסתיימו דבריו לפנינו, ואפי' נסתיימו ועמדה מדת הדין עליו לנו, היינו מוסרים דינו לשמים ולא תושע לנו ידינו, וקל וחומר שלא נתאמת הקול שהוציאו עליו אצלנו, וכבר סגר יומו והלך לבית עולמו, והטוען והנטען לפני מי שהוא עד והוא הדין והוא בעל דין.

ומעתיקי הדברים הוציאו קול בארצנו כי ספרי הרב אבינו ז"ל מורה הנבוכים וספר המדע שרפו אותם, החלק האחד מאנשי מונפסלי"ר בכח השרים העוזרים אותם מפני שהם חולקים על אמונתם ומגלים זיוף דעתם, ובודאי יעזרו אותם הנוצרים, כי אמונתם אינה רחוקה מאמונתם, ולא ידענו הדבר על בוריו עד שבאה לידנו מעכו בסוף חדש שבט שנת תתקצ"ה ליצירה, אי תקמ"ו לשטרות³² מגלת ספר, נותנת אמרי שפר, הגידה לנו מעשה האיך היה מתחילתו ועד סופו, ושריפת הספרים האיך נשרפו, ונקמת שופט העולם מן המלשינים שסבבו שריפתם בכריתת לשונם, ככתוב [תהלים יב, ד] יכרית י"י כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות,

28 כתובות קה, ב.

29 ראה דיוואן ר' אליעזר הבבלי אות י, המתאר אותו בשם: אבי כל מתי מוסר ותוכחות.

30 מועד קטן יז, א.

31 בנדפס: והדר ביה מההוא דעתא.

32 ראה רש"י קוק בקרית ספר שנה א עמ' 130, ו"התור" שנה ג גליון ו על שריפת ספרי הרמב"ם פעמיים. בראשונה במונטפלירט לפני שנת תתקצ"ה, ובשניה בפאריז, בתחילת האלף הששי, התאריך שמוזכר במכתב ר' הלל מוירונא, וראה ספרי תולדות רבינו יחיאל מפאריז הערה לא.

ונאלמו פיותם, כמקרא שכתוב [שם לא, יט] תאלמנה שפתי שקר הדוברות
על צדיק עתק³³.

קמו מורי שוא על מורה	צדק ונתנוהו קרץ א.
חלק לקם ויפרץ קם	האל קרץ לפני קרץ ב.
שתו בשמים פיהם	ולשונם תהלך בארץ ג.

ויודע נסתרות יודע כי חרה לנו מה שאירע לחטאים האלה בנפשותם,
ורמם בראשם, והם המתחייבים בנפשם.

ועם אותה המגילה³³ * קונדריס שבו נוסח החרם שהחרימו הרבנים חכמי
לונגיל העומדים בפרץ על הקהלות אשר סביבותם והקרובים אליהם לתקן כל
מעוות ולישר דרכיו ולהרים מכשול מבין ישראל, ככתוב [ישעי' נז, יד] ואמר
סלו סלו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי³⁴, ומאן חכים למיעבד הכי אלא
גברי רברבי כוותיהו³⁵ ונוסח החרם³⁵ * השועלים קטנים מחבלים כרמים,
ואם יש בהם ישישים הם וכיוצא בהם הנאמר בהם [איוב יב, כ] וטעם זקנים
יקח, ואל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו³⁶, שהחרימו בכח [הגוים] על
קוראי הספרים, שהחרם שלהם הפוך עליהם, חרבם תבוא בלבם וקשתותם
תשברנה [תהלים לו, טו], כי זרועות רשעים תשברנה וסומך צדיקים י"י
[שם יז], וקללת חינום לא תבוא³⁷, והמגדה מי שאינו צריך נדוי נדויו אינו נדוי

33 החרוזים הבאים אינם בכתב היד ונעתקו מאגרת בני חסדאי שנדפסה בגנוי נסתרות
מהדורת קובק ח"ג ע' 179, ובקבוצת מכתבים בעניני המחלוקת על המורה והמדע
מהדורת שוח"ה [במברג תרל"ה] ע' 35 וראה הערות שם. שטיינשניידר ב"מורה במקום
המורה" בקובץ על יד תרמ"ה אות 60 הביא שבכתב־יד ציריך נרשם בראשי החרוזים:
"ו ב נ ו עשה זה החרוז בשמעו כי נכרת לשונם על כי שלחו רסן לשונם נגד המורה".
ר"ח ברודי ב"מאזנים", כרך ג, חוברת ד"ה, מעיד שכן גם בכתב־יד גינצבורג. הערות
א—ג של ר"ח ברודי לקוחות מ"מאזנים", שם.

א. חרץ, כליון ושבר, מלשון כלה ונחרצה (ישעי' י, כג ועוד). ואולי רמז גם על שחרצו
לו לשונם.

ב. על דרך הכתוב הושע י, ב; שמות יט, כד; איוב טז, יד. לפני = על פני שבאיוב.
ובקצת כתב־יד כתוב: תחת.

ג. תהלים עג, ט, וראה גרץ-שפ"ר, דברי ימי ישראל ה עמ' 65.

33 * בנדפס: המגילה בא קונדריס.

34 בנדפס נוסף כאן: ונצטרפו עמהם האצילים האדירים, הצדיקים הגברים, מחזיקים
האמונה, חכמי גרבונו, ונתחברו יחד בחברה נאמנה, ושלחו כתביהם אל שאר קהלות
הקדושות אשר בכל ספרד.

35 בנדפס נוסף כאן: ונוסח הכתב האחר ששלחו לקהלות ספרד, מי זה בא מאדום וכו',
35 * בנדפס: החרם של השועלים.

36 אבות ד, כ. 37 עיין משלי כו, ב.